

ПРОТОКОЛ 13

Днес, 30.XII 1955 г., се състоя заседание на Художествения съвет за разглеждане българската съвременна пьеса "Незабравими дни" от Лозан Стрелков, на което присъствуваха др. др.: засл. арт. А. Темелков, Ф. Филипов Кр. Мирски, М. Бениш, засл. деят. по изк. Н. Лилиев, нар. арт. П. Димитров, Ив. Димитрова, Ст. Тончев, Л. Дюсташова.

П. ДИМИТРОВ - Аз прочетох и двете пьеси - на Челкаш и на Стрелков. Ще се покажа и по двете.

Чудя се как са напечатали в сп. "Септември" тази пьеса на Челкаш. Трябва сериозно да се помогне на този другар. В този вид не бива да предлага пьесата на нашия театър. Трябваше да му помогнат. Той е инак много мил човек.

А. ТЕМЕЛКОВ - Аз отгоре на това го смятах и за умен човек.

П. ДИМИТРОВА Но авторите са особени хора - като он със стъкления задник. Що се касае за Лозан Стрелков - тук е хвърлил душеш, ако и да ни е мъчил 6 години. От новата му пьеса ще стане хубаво, вълнуващо представление. Сега - може ние, комунистите, да се вълнуваме от някои неща, от които не знам дали другите ще се вълнуват толков и възхищават. Може ние, изходдайки от своите убеждения, от своите чувства да я харесваме много. Разбира се трябва да се мащнат някои журналистически изрази. Някои казват, че нямало хубави роли. Ролите може да са малки, но много характерни и всички са живи хора. Ще стане наститено с емоции смислено представление и от сценична гледна точка. Според мен това е най-хубавата от всички пьеси на Лозан Стрелков.

А. ТЕМЕЛКОВ - Понеже не всички са прочели пьесата на Челкаш, сега се изказвайте само за пьесата на Стрелков

ИВ. ДИМИТРОВА - Пиесата на Лозан Стрелков ми херасва, ще стане интересен спектакъл, но трябва да се изчисти още на места, където при положителните герои има деклариране на качества, премного хвалене един за друг. Мисля, че трябва да се поработи с литературното бюро, за да се поизчисти от тези неща, да се направи по-събрана, по-хубава.

М. БЕНИЕШ - Аз смятам, че пиесата на Стрелков е хубава и подходяща да влезе в нашия репертоар. Би трябвало обаче да се направят известни съкращения. Например там, където идва Елена да съобщи, че Марек е катастрирал.

ИВ. ДИМИТРОВА - Нещастието с него е станало в същност, когато са се връщали в Одеса - поради лошото време колелата не са могли да се ~~върнат~~ съборат и само опашката на самолета се е откъснала. Остава само един жив човек.

М. БЕНИЕШ - Там дори без думи хората ще разберат за нещастието, няма нужда от толкова много приказки. После в дома на Караделов, където той се хвали с връзките си с монополите и след това научаваме че на Бъчваров са убили жена му и дъщеря му - невероятно е един човек, на когото са загинали жената и дъщерята, да се хвали, ~~че~~ е доставил бензин.

Ф. ФИЛИПОВ - Вероятно е за време, когато България е пред катастрофа; и той иска да излезе начело.

Изобщо Бъчваров е много интересен образ.

М. БЕНИЕШ - В заключение ще кажа, че пиесата трябва да се приеме.

Н. ЛИЛЕВ - Преди мен на др. Стрелков и другарят Филипов беше казал, че с тоя сюжет ще може да се направи някаква пиеса. След като четохме първата редакция по-нататък другарят Филипов участвува по-активно и трябва да признае заслужената помощ за оформяване на пиесата. И аз присъствувах там, но това не значи, че не съм одобрявал. Аз казах на Стрелков: "Написал си по-зрело произведение и от "Разузнаване"". И съм го насърчавал

не само аз, и другарят Филипов, в тази насока. Той носеше все нови и нови редакции, докато дойде последната редакция, след която авторът иска на всяка цена да узнае дали, кога ще се играе произведението му. От наша страна е получил никаква помощ. Тя и такава трябва да бъде при обстоятелството, че един автор е донесъл едно произведение в неговата първа редакция и ние сме намерили, че има предпоставките да стане хубава творба.

За никаква претрупаност се говори тук. Аз съм му посочил много неща, които трябва да съкрати.

След VI картина трябва да падне завесата. Няма нужда от VII картина и от тази "безлунна септемврийска нощ", защото вече всичко се знае.

Има картини – когато Ирана чете своя дневник – наситени с поетическа сила. Когато Бъчваров носи радиоприемника няма нужда от тия ефектни сцени. Има дълъг монолог на Васко и пр. Но тази пиеса трябва да бъде играна от нашия театър. Според мен тази редакция, не знам дали ще бъде последна, но задоволява.

За пиесата на другаря Челкаш – аз мисля, че последната редакция на неговия "Велможа" беше по-задоволителна, отколкото първата редакция на неговата "Голяма награда". Какво комедийно произведение е това? В "Литфронт" пишеше, че "всяка негова дума била шпага", а мен никаква шпага не ме одраска.

Л. ДОСТАБАНОВА – Аз с много голямо удоволствие прочетох на Стрелков пиесата и за разлика от пиесата на Савов, където исках да почувствува поетичност, а я нямаше тук я намерих. Много ми хареса. Разбира се вярно е това, което другарите казаха. Като я четох веднага ми дойде на ум и за "Огненият мост", и за "Любов Яровая". Чувствува се това голямо влияние, което идва от съветските пиеси, но тези събития са сходни със съветските и разбира се, че така ще се получи.

Ние с гордост ще открием театъра с нея и ще отпразнуваме 100-годишнината на българския театър.

КР. МИРСКИ - Понеже не остана свободен екземпляр последния вариант не съм чел, обаче съм чел предишния, при който трябваше да се съкратят някои неподходящи за звука комично и даваха обратен ефект. Тогава се изказах за писаната с известна уговорка, но даже с нея аз тогава харесах писаната. Присъединявам се към това, което казаха другарите. Вярвам, че това е последната редакция, която аз днес ще прочета. Разбира се слабостите, които тогава имаше, бяха от такова естество, че могат напълно да се отстранят, ако не са отстранени в този вариант.

Ф. ФИЛИПОВ - Аз съм твърде тясно свързан с писаната, не така, както каза другарят Лилиев - помощ сме дали, разбира се, но по-скоро сме следели как авторът стъпка по стъпка вървеше и градеше своето произведение, за което се радвам много, че задоволява нашия Художествен съвет. Това идва още веднаж да покаже, че сравнително хубаво драматургическо произведение се ражда в Народния театър, защото тук, ако няма никаква активна помощ, то има поне внимателно нафърчение от страна на хора от театъра, които окрилят авторите и те внимателно изграждат своята творба. Това е един такъв търпелив автор по отношение на препоръките, които му се дават и нетърпелив в друго отношение, който може да се възползува от умните съвети. Другарят Стрелков се вслушва, прави всичко, което му позволяват силите. В това отношение на Стрелков трябва да се кажат най-ласкави думи. Не ~~я~~ ^{беше} съвсем готова разбира се писаната и той много добре ~~желал~~ знаеше това и по моя инициатива и по поръчение на директора, който каза да държа връзка с другаря Стрелков, аз и другарят Лилиев се заехме да му помогнем да доведе писаната до един хубав край. Но мен ~~ми~~ се струва, че именно сега аз не бих могъл да помогна на другаря Стрелков. В смисъл на отстранение на някои декларативни фрази и съкращаване и изменяне на места, където вървят поетични любовни сцени, а човек от стеснение се усмихва.

Затова ние имахме разговор със секретаря на Съюза на писателите, с другаря Христо Радевски – те да ни посочат значителни, авторитетни, големи творци, които да ни помогнат в нашето литературно бюро се нуждае от попълване на състава именно с такива хора. Те ще помогнат на другаря Стреков. Но независимо от това театърът трябва да му даде своята помощ. Трябва да се открие сезона с тази пьеса за 100-годишнината на театъра, която може да бъде чествувана с една класическа и с една съвременна българска пьеса.

Аз смятам, че трябва да прехвърлим разглеждането на пьесата и в Режисъорския съвет и без това ще бъде колективна постановка. Изявили са желание в това отношение и другаря Сърчаджиев и другаря Мирски.

КР. МИРСКИ – За колективна постановка не съм говорил. Аз казах на Стрелков, че с удоволствие бих поставил пьесата му.

Ф. ФИЛИПОВ – Трябва да преминем към колективни постановки. После тук друго е когато едно око е свикнало с една творба, а друго е когато е съвсем нова за него. Обаче Стрелков е много приятен, послушен човек. Нека дойдат даже другарите от Художествения съвет да помогнат, макар авторът една година да я е работил, да я е влачили.

А. ТЕМЕЛКОВ – Аз присъединявам радостта си към тая на главния режисъор, че от тази пьеса, благодарение на нашата упоритост, се получи хубаво произведение за нашата сцена. Да забравим всички ония огорчения, специално аз, който бях обвинен в няколко писма от автора, че не съм се грижел за българската драма и нека видят писателите как театърът милее за съвременната българска драма. Вярно, че трябва да се изчистят някои неща – диалогът е много неестествен на места има сентенции. След като пьесата се разгледа в Режисъорския съвет, трябва да се определи режисъор, за да почне веднага да се работи. Значи пьесата в този вид се включва в нашия репертоар.

М. БЕНИЕШ – А за други български пьеси?

Ф. ФИЛИПОВ - Ще се направи допълнителен репертоарен план. След Нова година ще има пълен състав наше Литературно бюро и там ще се приемат всички пиеси, които са постъпили досега - те са 5 или 6. Смятам, че това е правилно.

СТ. ТОНЧЕВ - Ще ми се да обърна вниманието на Художествения съвет за резултатната работа на театъра с автора - това е необходимо и трябва да се укрепва непрекъснато. Мояте усилия са били насочени нататък и съм призовавал и другаря Филипов, и другаря Темелков към повече търпение по отношение на авторите, към повече интерес към тях. Съвсем радостно е, че плодът на тая активна съвместна работа е задоволяващ до такава степен, че се е получило едно произведение, с което достойно може да се посрещне 100-годишнина на българския театр. Пиесата е приемлива за работа в нашия театр.

ХХ

А. ТЕМЕЛКОВ - /Влиза в съвета др. К. Ковачев/ - Преминаваме към друг въпрос - придвижване на артисти към по-горни категории.

От първа в извънредна група - 1 свободно място
от II в I гр. - 3 свободни места
от III в II гр. 4 -" - -"
от IV в III гр. - 6 -" - -"
от V в IV гр. 8 -" - -"

обаче от V група ще бъдат трансформирани повече от две места, може би три, защото заплатите на драматурзите от литературното бюро ще бъдат от 1100 - 1200 лв.

При това придвижване ме спира обстоятелството, че хората от втора група са повече, а те носят репертоара на плещите си, а свободните за повишаване места са по-малко, но смяtam, че новият бюджет ще има новооткрити места.

КР. МИРСКИ - Ние ще гласуваме за тези хора и ще се види броят на гласовете.

А. ТЕМЕЛКОВ - Какво може да очакваме от новия бюджет?

К. КОВАЧЕВ - Само това, което има, обаче съвсем не може да става дума, че с бюджета ще бъдат предвидени нови повишения. Има място за едно повишение, но то ще си дойде с новите заплати. Най-разумно е може би това да стане с новия бюджет, но може би Художественият съвет е добре да излезе с някакво предложение, за да може да излезем с искане, ако това състояние, в което се намират категориите е ненормално и не може да отрази напълно постиженията на нашите актьори.

Ф. ФИЛИПОВ - На мен ми се струва, че ръководството заедно с Художествения съвет, трябва до 31 януари да разгледа целия състав, да види колко хора трябва да преминат в по-горна категория. За голямо съжаление сега викат в Министерството другаря Ковачев по бюджета, а ние не сме готови.

Втората линия, по която мисля, че трябва да тръгнем е да повишим само най-крешящите случаи – да помислим за хора, които отдавна не са повишавани и са изостанали.

Л. ДОСТАБАНОВА - Аз съм съгласна за тези хора да се помисли, но защо са изостанали? – Зашото не са имали ярки проявления. Аз изключвам случая за Генчо Димитров и Иван Попов.

+ Ф. ФИЛИПОВ - Трябва много задълбочено да разгледаме този въпрос и да не позволяваме да се повтарят случаи като тия, дето в първа група сме повишили хора, които не са там.

Трябва да се вземе под внимание и когато са били повишавани, и оако имат прояви всяка година, всяка година ще ги повишаваме.

КР. МИРСКИ - Хубаво е само за конкретни постижения да стават повишения и не дава възможност за уравниловки.

Ф. ФИЛИПОВ - Аз предлагам така: тъй като в 10 часа има репетиция, ние днес или следобед, или вечерта да се съберем, като предварително управлението напечата за всеки член на съвета списък с датите на последното повишение на артистите и им го раздае. Трябва да свършим този въпрос, а не да чакаме март месец.

М. БЕНИЕШ - Аз смятам, че за тоя въпрос трябва да се мисли по-продължително време и трябва да се огледат хората от всички страни, а затова се иска време и спокойствие. Знаете колко са чувствителни хората на тая тема.

Ф. ФИЛИПОВ - На този Художествен съвет управление трябва да излезе с предложение.

А. ТЕМЕЛКОВ - Ще подработим въпроса заедно с главния режисьор.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/Засл. арт. А. Темелков/